

ΒΙΩΣΙΜΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ Β΄ ΜΕΡΟΣ (του Γιάννη Ζήση)

- ✘ Η ανάγκη θεσμοποίησης μιας συμπαθούς –πολιτισμικά και επικοινωνιακά– στον άνθρωπο βιώσιμης ηθικής

(Συνέχεια από το «Βιώσιμη Δημοκρατία – Α΄ Μέρος»)

Η γέννηση ήθους και η θεσμοποίησή του μπορεί να αναδειχθεί σε πολιτικό κανόνα με τη μορφή του νόμου. Αυτή η δημιουργία αποτελεί μία από τις ισχυρότερες δυνάμεις του ανθρώπινου πολιτισμού και πρέπει να την καταστήσουμε βιώσιμη, κάνοντάς την πολιτισμικά και επικοινωνιακά συμπαθή στον άνθρωπο.

Η μορφή του νόμου θα γίνει συμπαθής αν αυτός μπορέσει να εκφράσει αυτήν τη φιλικότητα προς τον άνθρωπο, την κοινωνία και τη φύση. Μέσα από αυτή τη φιλικότητα, δύναται να εμπνεύσει τη στιβαρή τήρησή του, με το να συμπεριλαμβάνει έναν νόμο που θα παρακολουθεί όλους τους άλλους νόμους στην πράξη, στην εξέλιξή τους και στην κάλυψη των αναγκών που καλούνται να εξυπηρετήσουν. Χρειαζόμαστε «το πνεύμα του νόμου» για τους νόμους, το οποίο θα ελέγχει όλες τις διαδικασίες. Ο νόμος πρέπει να χαρακτηρίζεται από στιβαρότητα, ευελιξία και φιλικότητα και, ταυτόχρονα, να εξασφαλίζει τη συναίνεση και τα αναγκαία περιθώρια για την εξέλιξή του. Διαφορετικά, χωρίς πρόοδο, καθίσταται κενό γράμμα και άρνηση του γενεσιουργού Λόγου.

Ενώ, λοιπόν, από τη μια μεριά, ο νόμος εκφράζει τις δυνάμεις της συναίνεσης, η ηθική έχει, συχνά, λειτουργήσει ως παράγοντας πολιτισμικής επιβολής. Πρέπει να δούμε εκ νέου την ηθική έτσι ώστε αυτή να απωλέσει τα στοιχεία του ιδεολογικού – πολιτισμικού ολοκληρωτισμού της.

Στον σύγχρονο κόσμο, η ελευθερία έχει λειτουργήσει ως βασική ηθική αξία. Παρέλαβε τον Λόγο και, έτσι, η ηθική οριοθετήθηκε και αναγνωρίστηκε στα πολιτιστικά πλαίσια ως μια πολιτισμική

τάση κι έχασε έτσι τη δυνατότητα επιβολής διά του ιδεολογικού προσχήματος που χρησιμοποιεί ο ολοκληρωτισμός της εξουσίας. Έναν αντίστοιχο περιορισμό πρέπει να επιχειρήσουμε και στην περιοχή του νόμου, για να μην έχουμε μια πολιτική που να λειτουργεί ως παράγοντας ανισότητας και εξουσίας, αλλά αποκέντρωσης της διαχειριστικής πολιτικής και προσαρμογής στις ανάγκες και τα προβλήματα.

Αδιαμφισβήτητα, η δικαιοσύνη είναι ηθική αξία και, στον βαθμό που αυτή εκφράζεται από το νόμο, ένα μέρος της ηθικής του πολιτισμού εκφράζεται με τρόπο θεσμικό, συνταγματικό και νόμιμο. Ταυτόχρονα, ο Λόγος ήταν πάντα αυτός που οδηγούσε στη διαπίστωση της ανάγκης και η διάγνωση της ανάγκης αποτελούσε έναν παράγοντα μεταρρύθμισης του δικαίου. Οι νομικές μεταρρυθμίσεις αποτέλεσαν ακρογωνιαίο λίθο στην ιστορία του ανθρώπου. Το ζητούμενο είναι να φτάσουμε σε μια ηθική τάξη στη γραμμή του Καντιανού αιτήματος και αναγνώρισης, με βάση την εγκαρδιότητα μιας ηθικής τάξης που επικυρώνει τον άνθρωπο, την εσωτερικότητα του κόσμου μέσα από τον ίδιο τον άνθρωπο και την μη επιβολή του ήθους στον άλλον. Η ηθική τάξη είναι τέτοια όταν δεν διακατέχεται από ένα σύμπλεγμα φθόνου, επίκρισης και επιβουλής.

Παρά την αντίληψη που έχουμε για το πρόβλημα της ανθρώπινης φύσης όπως έχει διατυπωθεί και από τον Καντ, συμφωνούμε μαζί του στο ότι η αναγέννηση της ηθικής τάξης συνδέεται με τη νεωτερική αναγνώριση της ελευθερίας και του Λόγου ως εικόνας αξιών και λειτουργιών, παράλληλα με την αναγνώριση της αβλάβειας που συνειδητοποιείται διά της νόησης.

Η αρχή της αβλάβειας αποτελεί τη βάση των ορθών σχέσεων και το πρώτο σκαλοπάτι στην αμοιβαία αναγνώριση στο δικαίωμα της ύπαρξης. Η πρακτική της αβλάβειας οφείλει να έχει έναν χαρακτήρα προοδευτικό και εξελικτικό. Χωρίς τον προοδευτικό και εξελικτικό χαρακτήρα της, η ιδιότητα αυτή ομοιάζει με μουσειακή κατάσταση. Δεν μπορούμε να αρνηθούμε την εξέλιξη και, ως εκ τούτου, ηθική τάξη χωρίς πρόοδο δεν νοείται.

Έτσι, η πολιτική συναντάται με τη θρησκεία και τις επιστήμες

του ανθρώπου και υποχρεώνεται να αποκτήσει έναν ολιστικό χαρακτήρα. Η συνάντηση αυτή προκύπτει μέσα από τη διατύπωση του θεμελιώδους αιτήματος και από αυτή ωφελείται και η ίδια τη θρησκεία, η οποία έχει ξεχάσει ότι *θεμέλιο και αέναα παρούσα ιδιότητα και αρχή διαχείρισης είναι μόνο η αγάπη και η ευσπλαχνία*. Μόνο αυτή η αρχή διαχείρισης μπορεί να αμβλύνει τον ολοκληρωτικό χαρακτήρα της ηγεσίας και της βάσης, καθώς και να μετριάσει τον φθόνο ως παράγοντα ανταγωνιστικότητας, μαζί με τις νέες κοινωνικές και ψυχικές δυνάμεις και ιδιότητες που, αν και ακόμα άδηλες ή μη διατυπωμένες στη φαντασία μας, θα βρουν τον δρόμο να εκφραστούν.

5. Η εξασφάλιση μιας ατμόσφαιρας διαφάνειας και ισηγορίας

Ο πέμπτος από του επτά τομείς στους οποίους θα πρέπει να λειτουργήσει η βιώσιμη δημοκρατία και η πολιτική της βιωσιμότητας είναι αυτός της διαφάνειας και της ισηγορίας. Η διαφάνεια δεν κατοχυρώνεται χωρίς ισηγορία, η οποία πρέπει να είναι ενεργητική και ποιοτική. Χωρίς την δημιουργική καλλιέργεια και τη διεξοδικότητα της ισηγορίας με συνθετικούς, ομαδικούς αλλά και προσωποποιημένους τρόπους, δεν διασφαλίζεται η διαφάνεια. Όταν είναι απλώς και μόνο μια διακήρυξη καταλήγει σε μια επικαλύπτουσα θωράκιση της εξουσίας. Η διαφάνεια πρέπει να είναι μια φιλική καθολικότητα κριτικής και διαλεκτικής συνεργασίας. Η διαφάνεια στέκει κριτικά – αντιθετικά απέναντι στην αλλοτρίωση και την αποπλάνηση από τα είδωλα της εξουσίας, όπως είναι το χρήμα, οι μορφές γοητείας και εκβιασμού σχέσεων ή οι χρήσεις της ισχύος και της εξουσίας μέσα από επικοινωνιακές και παρασκηνιακές πρακτικές.

Γενικότερα, στον τρόπο της διαχείρισης της δημοσιότητας, η διαφάνεια είναι συνυφασμένη με την κατοχύρωση της ανιδιοτέλειας. Και τούτο διότι δεν υπάρχει πραγματική εμπιστοσύνη στην ικανότητα αυτο-υπερβατικότητας του ανθρώπου και απελευθέρωσής του από τις μορφές αλλοτρίωσης και τις νοητικές του πλάνες γύρω από τα ζητήματα της διαχείρισης των αναγκών και του τρόπου κάλυψής τους. Ακόμη κι εκεί όπου

υπάρχει μια αξιοπρεπής προσέγγιση γύρω από τα θέματα της συναλλαγής, του συμφέροντος και της εμπορευματοποίησης των λειτουργιών και των θέσεων, εκεί μπορεί να υπεισέλθει η πλάνη και ο νοητικός πειρασμός του ολοκληρωτισμού.

6. Η καλλιέργεια ενός ομαδικού, ολιστικού, ανοικτού προτύπου ανάπτυξης

Η έκτη γραμμή στην οποία κρίνεται η βιωσιμότητα της δημοκρατίας αφορά τη μορφή της διάρθρωσής της. Υπάρχουν δυο πρότυπα ανάπτυξης δομών και λειτουργιών: το ομαδικό, ολιστικά διαρθρωτικό και ανοικτό πρότυπο και το αμιγώς οργανωσιακό.

Η καλλιέργεια της ομαδικότητας έναντι της μηχανιστικής οργάνωσης επιλύει το πρόβλημα της άρσης του πολιτικού αποκλεισμού και του επαναπροσανατολισμού της πολιτικής και επικοινωνιακής υπεραξίας. Η ομαδικότητα συνδυάζει διαλεκτικά την ταυτότητα και την εσωτερικότητα με την έννοια της ανάπτυξης, είτε αναφερόμαστε σε μια κοινωνία είτε σε έναν άνθρωπο. Επίσης, συνδυάζει την τοπικότητα και την οικουμενικότητα σε ένα ευρύτατο πλέγμα σχέσεων και συστήματος. Όλα αυτά εξαρτώνται, φυσικά, από την επιλογή μεταξύ ομαδικού και οργανωσιακού προτύπου και μοντέλου ανάπτυξης.

Η ολιστική, λοιπόν, πολιτική και δημοκρατία συνενώνει την ιστορικότητα και την εσωτερικότητα με την αγορά και την επικοινωνία με μια βιώσιμη εποικοδομητικότητα. Είναι η πραγματική μας έξοδος προς τη μετατραγική πολιτική, που περικλείει και τη μετατραγική δημοκρατία. Αυτή η δημοκρατία δεν καλείται απλώς να ελέγξει διαμάχες και ανταγωνισμούς, αλλά υποστηρίζει και να υποστηρίζεται από τη συνεργατικότητα και τη δημιουργική, εποικοδομητική συμμετοχικότητα που αναπτύσσεται.

Η βιώσιμη δημοκρατία είναι το μετατραγικό στάδιο της δημοκρατίας και της πολιτικής, αντίστοιχα.

7. Η θεματική επάρκεια αντιμετώπισης προβλημάτων και αναγκών και η εποικοδομητική ανάδειξη της κοινωνίας των πολιτών

Θα προχωρήσουμε στον έβδομο δρόμο που αφορά τη θεματική

επάρκεια αντιμετώπισης προβλημάτων και αναγκών. Η θεματική επάρκεια αναφέρεται στη στοχευμένη διαχείριση ζητημάτων που θέτει, για παράδειγμα, η κρίση του περιβάλλοντος, η οικονομική ανάπτυξη, η σταθερότητα και η ευημερία, ο μερισμός, η κοινωνική πολιτική, η ασφάλιση, η παιδεία, ο τρόπος ανάπτυξης του πολιτισμού, η ποιότητα ζωής στην καθημερινότητα, η ψυχαγωγία, η υγεία, ο αθλητισμός, η πολιτική για τις επερχόμενες γενιές, τα παιδιά και τους νέους, η συμμετοχή των γυναικών, οι διεθνείς σχέσεις, η αντιμετώπιση του ρατσισμού, η διαχείριση των συνόρων, η διαχείριση των κρίσεων, ο ευρύς ανθρωπο-γεωγραφικός και γεωπολιτικός χάρτης κρίσεων, οι τομεακές κρίσεις με τη διαχείριση των προβλημάτων όξυνσης της σύγκρουσης των θρησκειών και των πολιτισμών, η προώθηση της σύγκλισης απέναντι στη λογική της σύγκρουσης, η κρίση ταυτότητας στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, το κάθε μορφής σχισματικό τομεακό και δια-τομεακό γίνεσθαι, η διάρθρωση της ανθρώπινης ζωής και της ανθρώπινης κοινωνίας, οι σχέσεις μας με τη φύση, η ανάπτυξη σε τομείς μεγάλων ρίσκων της επιστήμης, της τεχνολογίας και της οικονομίας και το σύνολο της ζωής, η λειτουργική δυναμική στον σύγχρονο κόσμο, η διοίκηση, η ανάπτυξη του επιχειρείν – καθετί, τέλος, που μπορούμε να φανταστούμε και που είναι ένα μέρος από ένα πλήθος ζητημάτων απέναντι στα οποία η πολιτική πρέπει να έχει απαντήσεις σε όλα τα επίπεδα, περιλαμβανομένου και αυτού της κοινωνίας των πολιτών.

Η κοινωνία των πολιτών είναι πλέον ένας ισχυρός παράγοντας, που όλο και περισσότερο λειτουργεί θεσμικά, και επιτρέπει μια παραγωγική αναδιανομή της πολιτικής υπεραξίας που συγκεντρώνεται στους αντιπροσώπους και στα θεσμικά όργανα.

Αυτή είναι η πολιτική που πρέπει να ασκηθεί, χωρίς να μπαίνουμε σε θεματικές λεπτομέρειες, για τη βιώσιμη δημοκρατία, τη βιώσιμη πολιτική και για την πολιτική της βιωσιμότητας. Είμαστε στην αφετηρία για μια νέα αντίληψη της πολιτικής και της συμμετοχής.

Υπάρχει ο κίνδυνος να περάσουμε από μια κατάσταση φοβισμένου και αδρανούς πολιτικά κοινού σε ένα υπερενεργό και

πληθωριστικά ενδιαφερόμενο κοινό. Αυτό το πληθωριστικό ενδιαφέρον θα πρέπει να αντισταθμιστεί από τους όρους της πολιτικής αγοράς, να διηθηθεί με διαδικασίες αποπληθωρισμού, ποιότητας στη συμμετοχή και συνθετικής έκφρασης. Η σύνθεση είναι βασική διαδικασία μέσα από την οποία μπορούμε να απελευθερωθούμε από τη δημογραφική κρίση της πολιτικής και την ανεπάρκεια της αμεσοποίησης της δημοκρατίας στους μεγάλους πληθυσμούς, χωρίς τον κατακερματισμό, ο οποίος θα εξέθετε σε επικίνδυνες περιπέτειες τη δημοκρατία, την πολιτική και τη βιωσιμότητα του κόσμου.

Ο βιώσιμος κόσμος συνδέεται, πάνω απ' όλα, με μια ικανότητα να ασκήσουμε μια πολιτική βιωσιμότητας και βιώσιμης πολιτικής οργάνωσης που δεν μπορεί παρά να είναι μια βιώσιμη δημοκρατία. Η βιώσιμη δημοκρατία, όμως, για να κατοχυρωθεί, προϋποθέτει ένα θεσμικό γίνεσθαι, προοδευτική ανανέωση και παιδεία που να αγγίξει την κοινωνία των πολιτών και να την οδηγεί σε μια ωρίμανση. Έτσι, η κοινωνία των πολιτών δε θα λειτουργεί ρηγματικά, δεν θα εμπεδώνει και ολοκληρώνει ρήξεις, δηλαδή, που εμφανίζονται στο πολιτικό στερέωμα και στο πεδίο της αντιπροσώπευσης και των πολιτικών.

Η κοινωνία των πολιτών πρέπει να θεωρηθεί ως ένας χώρος για την πολιτική βιωσιμότητα και την πολιτική της βιώσιμης δημοκρατίας. Υπάρχουν όροι και λειτουργίες πολιτικού αποκλεισμού και μέσα στην κοινωνία των πολιτών. Ο πολιτικός αποκλεισμός πρέπει να γίνει αντικείμενο ιδιαίτερης προσοχής. Πρέπει να αντιμετωπιστεί, λαμβανομένου υπόψιν ότι ένα τεράστιο μέρος αυθαίρετης λειτουργίας και ανάδειξης στελεχιακού προσωπικού –ή του απρόσωπου συστήματος– αποτελούν πλέον τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, με τις νέες τεχνολογικές δυνατότητες και ευρύτητες που διαθέτουν. Στον κόσμο αυτό των ΜΜΕ, πρέπει να προσεγγίσουμε τα ζητήματα αυτά υπερβαίνοντας την αντίληψη πως πρόκειται απλώς για επαγγελματικούς χώρους και κρατώντας ανοιχτούς τους χώρους του σε ρυθμίσεις. Δεν αναφερόμαστε σε ρυθμίσεις εξουσιαστικού πατερναλισμού και ολοκλήρωσης των συστημάτων εξουσίας, αλλά σε παρεμβάσεις ολοκλήρωσης των

βάσεων της δημοκρατίας και της πολιτικής ποιότητας, χωρίς η ποιότητα αυτή να γίνεται εχθρός της διαφάνειας και της ανάδειξης του πραγματικού πολιτικού status, της βάσης και των γεγονότων, χωρίς την κρυπτότητα που καθιστά διατηρήσιμη μόνο τη στασιμότητα και την εξουσία.

Ένας πρόσθετος παράγοντας βιωσιμότητας της πολιτικής, που υπαινιχθήκαμε στην τέταρτη συνιστώσα της βιώσιμης δημοκρατίας, αποτελεί ο τομέας που συνδέεται με το ενδιαφέρον της πολιτικής για την ποιότητα της καθημερινότητας – ενδιαφέρον όχι μόνο για τη μη στέρηση της ποιότητας και των υπηρεσιών στην καθημερινότητα του ανθρώπου και την ευτυχία του, αλλά ενδιαφέρον για εκείνη την προληπτική εποικοδομητική στάση που θα μας οδηγήσει σε απελευθέρωση της ανθρωποδυναμικής μέσα στην καθημερινότητα και την εσωτερικότητα του ανθρώπου. Αυτή η φροντίδα για την ποιότητα της καθημερινότητας πρέπει να είναι απελευθερωμένη από πατερναλιστικούς χαρακτήρες και ολοκληρωτισμούς κατά τη διαμόρφωση των ανθρώπινων συνθηκών ζωής, αμερόληπτη και μακριά από υπερβολές.

Μια άκρως σοβαρή πτυχή για τη βιωσιμότητα της δημοκρατίας και την πολιτική της βιωσιμότητας αφορά την άρση της ισχυρογνωμοσύνης τόσο της ατομικής όσο και της ομαδικής και γραφειοκρατικής. Η ισχυρογνωμοσύνη μπορεί να αντλεί τον χαρακτήρα της από την ανάγκη αυτοβεβαιωτικότητας του ηγέτη, του πολιτικού ή και του πολίτη, και μπορεί να μεγαλώνει από την αίσθηση σύμπραξης με μια ομάδα ισχύος και συμφερόντων ή από την ιδεοληψία, τον ουτοπισμό και τα ιδεολογήματα που κυκλοφορούν εύκολα στο επίπεδο της μάζας. Εδώ, πρέπει να σημειώσουμε ότι αυτή η ισχυρογνωμοσύνη, είτε έχει μέσα της ουτοπισμό και μια ποιότητα αλλαγής, είτε υπερβολικό συντηρητισμό στη μέθοδο, στους στόχους, ή και στα δυο, μπορεί να οδηγήσει σε κατάρρευση τη βιωσιμότητα της δημοκρατίας, της πολιτικής και της συνολικής βιωσιμότητας του πολιτισμού.

Γι' αυτό, χρειάζεται η καλλιέργεια της αίσθησης του μέτρου ως προαπαιτούμενο στην επικοινωνία και στον διάλογο για την ποιότητα. Το πνεύμα του διαλόγου πρέπει να γίνει πολύ

ουσιαστικό ώστε να είναι αποτελεσματικό. Σε αυτόν τον διάλογο, χρειάζεται η συνδρομή της παιδείας, των μέσων επικοινωνίας και όλων των παραγόντων που διαθέτουν ισχυρές πρισματικές απόψεις, ώστε να υπάρξει ουσιαστική και αποτελεσματική συνδιαλλαγή για την εξασφάλιση μιας λειτουργικής και βιώσιμης συναίνεσης και όχι μιας επικάλυψης κάποιας ηγεμονικής ισχυρογνωμοσύνης.

Είναι εξαιρετικά δύσκολο να αντισταθμιστεί η επιπόλαιη αντίληψη του περιβάλλοντος, αλλά και των ίδιων των πολιτικών, για τις πραγματικές της συνθήκες και τον χώρο δράσεως που φαντάζονται για το πρόσωπό τους, τις ιδέες και τα προγράμματά τους. Είναι πολύ μακρύς ο δρόμος για την απόκτηση ενός ηθικού πραγματισμού και ρεαλισμού στον οποίο η διαιτησία, η διαμεσολάβηση και η διαπραγμάτευση θα είναι οι διαπιστωτικές πράξεις του προβλήματος, της ανάγκης, του δικαιώματος κ.ο.κ.

Αν, ωστόσο, είναι επιτρεπτή μια μορφή υπερβολής από πλευράς ηγεσίας ή, ακόμα, και από πλευράς πολιτικών και πολιτών ευρύτερα, αυτή είναι εκείνη εκ μέρους της ηγεσίας που δύναται να προσφέρει μια αποσυμφόρηση στην πόλωση, μια επικοινωνία και μια συγκινησιακή αμεσότητα που να διαμορφώνει μια ύφεση της συγκρουσιακότητας η οποία θα μεταφέρει τα εγκλωβισμένα στην ατμόσφαιρα ψυχολογικά αποθέματα σύγκρουσης στο πνεύμα φιλίας και συνεργασίας.

Οι ηγεσίες πρέπει πάντα να διατηρούν την ανοικτότητά τους στις ιδέες. Αυτή η διεξοδική ανοικτότητα περιορίζεται, πολλές φορές, από τα περιβάλλοντα των ηγεσιών, από τους γραφειοκρατικούς ρυθμούς και τους τρόπους λειτουργίας, τους οποίους δεν τους υποτιμούμε διόλου αναφέροντάς τους. Τους αναφέρουμε με την τεχνική έννοια του όρου, γιατί υπάρχει πραγματικά μια πεζότητα στην καθημερινότητα, πεζότητα της πολιτικής καθημερινότητας, μια διαχειριστική πεζότητα η οποία, βέβαια, περιλαμβάνει και την πελατειακή ατζέντα του περιβάλλοντος των ηγετών.

Στον δρόμο αυτό της ανάδειξης του ουσιαστικού και της ανάπτυξης της ποιότητας, είναι σημαντικό να προχωρήσουμε, πια,

σε ανάδειξη ζητημάτων που δεν είναι ειδήσεις και γεγονότα, αλλά είναι η πραγματικότητα, είτε μιλάμε για το επίπεδο της καθημερινότητας, είτε για το πιο φιλοσοφικό επίπεδο του καθολικού Είναι. Υπάρχουν γεγονότα, θετικά και αρνητικά, τα οποία δεν καταχωρούνται σαν ειδήσεις και όψεις της πραγματικότητας. Σε αυτή την κατεύθυνση πρέπει να δεσμευτούν – ή έστω σε μία θετική προοπτική – τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, τα οποία έχουν οδηγηθεί σε μια συρρίκνωση του ρόλου τους προς το ασήμαντο και προς αυτό που, τελικά, θα καταλήξει να είναι ασήμαντο και θεατρικό.

Πρέπει να παρατάξουμε τις δυνάμεις μας για την αντίληψη του επιλέξιμου, του τί είναι άξιο να επιλεγεί, και του σημαντικού, το οποίο έχει γίνει αντιπαθές σε κάποιους επειδή αυτό αποκαλύπτει μια ευθύνη και μια δέσμευση. Το σημαντικό βρίσκεται στην καρδιά της συνείδησής μας και της πραγματικότητας και είναι αυτό που μας κάνει να δονούμαστε πιο ουσιαστικά και να μπορούμε να αφοσιωθούμε στο καλό, ξεφεύγοντας από τη μανία της αυτοπροσωποληψίας μας, της φιλοδοξότητάς μας και την πληκτική πεζότητα του ανόητου και του μάταιου.

Η πολιτική ενασχόληση πρέπει να συνδυαστεί με τη βιοσοφία της καθημερινότητας, με την ανάδειξη των δυνάμεων της χαράς, της λογικής, του ενθουσιασμού, της σοφίας και της συναισθηματικής διαύγασης και ενατένισης. Πρέπει να συνδυαστεί με δυνάμεις στοχαστικές και, για να γίνει αυτό, πρέπει να υπάρξει ειδική τουλάχιστον παιδεία της πολιτικής σε ό,τι αφορά την αυτοτροφοδότηση των πολιτικών και των πολιτών. Αυτή η αυτοτροφοδότηση, μαζί με το ενδιαφέρον και τον ενθουσιασμό, θα επιφέρει την αναγέννηση της πολιτικής και των θεμάτων της.

Αυτή η πολιτική ενασχόληση αφορά και στη μεστότητα που μπορεί να έλθει αν ο καθένας από μας μπορεί να προσεγγίσει την καθημερινότητα, να την κάνει πιο βιώσιμη και να την αναπτύξει φιλοσοφικά σε μια κατεύθυνση, μέσα από την εσωτερική απόσπαση, προς το ουσιώδες και το σημαντικό. Επίσης, συνδέεται με τη γλαφυρότητα, με μια ζωηρότητα και μια ζωτικότητα που

απελευθερώνει τις δυνάμεις μας, χωρίς αυτή να μας οδηγεί στην τυραννία της επιθυμίας ή του καταναλωτικού παρασιτισμού, που αφαιμάζει, τελικά, την εσωτερική μας υπόσταση και αλλοτριώνει το πολιτικό μας ενδιαφέρον.

Επτά τομείς πάνω στους οποίους δοκιμάζεται η βιωσιμότητα της δημοκρατίας:

1. η ελαχιστοποίηση του πολιτικού αποκλεισμού
2. η εξασφάλιση αξιακής, αξιόπιστης, και εναλλασσόμενης αντιπροσώπευσης
3. η απεξάρτηση από τις ιδιωτικές πελατειακές παρεμβάσεις και δυνάμεις
4. η απελευθέρωση από τη θεσμική αποπροσωποποίηση, που λειτουργεί ως άλλοθι της αναλγησίας και της σκληρότητας
5. η εξασφάλιση μιας ατμόσφαιρας διαφάνειας και ισηγορίας
6. η καλλιέργεια ενός ομαδικού, ολιστικού, ανοικτού προτύπου ανάπτυξης
7. α) η θεματική επάρκεια αντιμετώπισης προβλημάτων και αναγκών και η εποικοδομητική ανάδειξη της κοινωνίας των πολιτών και β) η άρση της ατομικής, της ομαδικής και της γραφειοκρατικής ισχυρογνωμοσύνης.

Γιάννης Ζήσης, συγγραφέας

17 Οκτωβρίου 2008

(solon.org.gr)